

II. ÉVFOLYAM

:: 6. SZÁM ::

1920 FEBRUÁR 28

Köbel

BOHÉM-VILÁG

ILLUSTRÁLT
MŰVÉSZLAP.

SZERKESZTI:
KALMÁR TIBOR

ARA
4
KOR.

ANTAL ERZSI. a Télikert primadonnája

BOJDA JUCI, az Andrassy-uti színház művésznője

MEGJELNIK
MINDEN
SZOMBATON

ELŐFIZETÉSI
ÁRAK:
1/4 ÉVRE 45K
1 ÓRA 16,,

Bohémiavilág

ILLUSZTRÁLT MŰVÉSZ LAP.

HIRDETÉSEK
MEG-
ÁLLAPODÁS
SZERINT.

EGYES
SZÁM ÁRA
4 KORONA.

SZERKESZTI: KALMÁR TIBOR.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, IV., SZÉP-U. 5. IV. EM.

Gerinctelenség! Éhség!

Megalkuvóké a karriere. Murger szeretetreméltó bohémhősei éhenhaltak közülünk. Író, festő, szobrász, muzsikus, komédiás mind-mind leromlik, elgyengül: — rendszerint — megélhetési zavarok akadályain. Fiatalos, heves buzgalomban az eget ostromolták és tul a harmadik X-en, sőt az immár 6 éve rohanó élet-uton: azon innen is, — elfogy az akarat, lerongyolódik a legszebben kikészített jövő is.

Temérdek oka van ennek. Az írók ma is a legnagyobb, legigazibb meglátásokra és a legragyogóbb irodalmi babérokra törekszenek, de ma még hamarébb tűnik el a kedv, szalad el a szorgalom, foszlik szerte a kitartó ambíció. Gond és gyomor hajszolják az egyre fokozottabb mértékben sürgős garasok felé az írókat. ezért csökkennek az irodalmi és művészi igények a tuloldalon is: a lármás szenzációt követelő kiadók részéről. Senki sem ér rá nivót produkálni és ugyan hol akadna bolond, aki a holnap-holnapután betevő falatját odahajtaná, csak azért, hogy egy-két fehér holló szobatudós elismerését kiérdemelje. Mindennek azonban nem csupán a drágaság, a szükös viszonyok, a lélekkufárság az oka, hanem főleg az ugynevezett *ifju akarnokok*, akik fizikailag is éhesebbek és mohóbbak az arrivée íróknál. Ezek már eleve beidegződnek a folyton nehezkesebb és lehetetlenebb megélhetési viszonyok közé és azzal kezdik a fiatal-ságukat, hogy megalkusznak. Sőt, hogy tovább menjek: a most felszínre került ifju, mondhatni gyermekírók éppen azért írók és éppen azért fiatalok, mivel olcsóbbak és éhesebbek. Kórusban fü-

tünnek az irodalomra. A Tegnap iskolájában kevés nekik; egyrészt azért, mert a nagyképűség elengedhetetlen létfeltételük, másrészt: kevés — a publikumnak. Hatásvadász mind, egytől-egyig. Amelyik még nem akar az lenni, azt megköpdösik és tehetségtelen kezdőnek nyilvánítják. Undok kis szerzet.

Festők? Istenem! A tárlatokon nemcsak a festék, de az időhiány is leri a képekről. Amilyen mértékben drágul és fogy a kármin, ugyanolyan fokban hanyatlik a művészi érték is. Amelyik kép a katalógus szerint nehéz ezreseket ér, annak a festője tulbecsülte a saját ráérő idejét. A szobrászok még a legőszintebbek, azok legalább amerikáznak, tudom is én: anvaghiány, vagy csak egy szerényen jelentkező krónikus szemérmesség folytán? — A muzsikusok (tisztélet az alapos, de jól szituált kivételnek,) szellemes és változatos ötletcserét folytatnak. A zeneszerzés a legkiméleltlenebb lánc-kereskedés, ahol az áru értékét visszafele srófolják. Megesküszik mindenki, hogy eredetit komponált s aki a legnagyobbat hazudja — vagvont szerez. Hja, mert ez kell a publikumnak! Amióta egy elsőrangú okleveles zenetanárt és zeneszerzőt láttam egy huszadrangú mozi melankólikusan lehangolt zongorája mellett, azóta reminiscenciát keresek minden új nótában hetediziglen. Itt is a fiatalok győzik legjobban.

A színészek a leggerinctelenebbek mind között. Ha sérelem érte őket tegnap, ma délelőtt összeröffennek ugyan, de este-re... ó, azt is elfelejtik, hogy holnap dönteni kell a sérelem jogosultsága felett.

A megalkuvást egyenesen nekik teremtette a jó Isten. Kivételek természetesen

itt is vannak, de azok elférnek a tiz új-jamon. Példa volt erre a kommunizmus, amely alatt jámborul türtelék, hogy lugosibélák dirigálják és terrorizálják még a legtehetségesebbeket is, holott az igazán elképzelhetetlen, hogy „gajdesz“ várt volna az egész Színészsövetségre, ha kikerülte volna magának a Reinitzék és Balázsok korlátlan tyrannizmusát.

Nincs tovább!

Kalmár Tibor.

Antal Erzsi

(Cimképünkhöz)

Pesten: Bárdos kabaréjában tünt fel először. Két kis dalt énekelt tiszta, csengő hangon, sok átérzéssel. A kis vidéki primadonna rövidesen meghódította a fővárost is. Abban az időben kezdett a Téli-kert háromfelvonásos operélteteket játszani. Halmay Árpád, a Téli-kert igazgatója, énekesnőjévé szerződtette a gyöavörü hangú, finom megjelenésű Antal Erzsit. A „Pítvu gróf“, „Cuba gyöngve“, „Hol voltál, Flórián?“ operettek női főszerepében estéről-estére hatalmas sikereket aratott. Mikor Nagy Endre színháza lett a Téli-kert, Zilahy Lajos és Nádor Mihály „Balassa Bálint“ című daleiklusában mindenkit meglepett sokat fejlődött hangjával, szívekre ható játékával. Ugyanekkor — ismét, mint dizóz is bemutatkozott. Két csúdaszép Nádor-dalt énekelt olyan szenzációs hatással, hogy méltán emlegették a legelső kabaréművésznők között. Táncosnőnek is elsőrangú, Latabárral nemrégiben énekes-lánchos jelenést mutattak be, mondanunk sem kell, hogy nagy tapsviharok közepette.

Március elsején új háromfelvonásos operette-premiére lesz a Téli-kertben: „Péncz, péncz“ . . . a címe. A fő női szerepét a sokoldalú, tökéletes primadonna: Antal Erzsi játssza.

—r.

Kisvárosi vizit

*Álomfalak közt drága pompa
A korzó alkonyati képe.
Szorongató, hűs ködbe minden,
De enyhe, üde színbe, fénybe.*

*A délelőttön: utcahosszat
Most is virágok, rózsák, liljom.
Kis primadonnák csicseregnek
A kávéházi ereszaljon.*

Veréb.

Inas voltam a Sütő-utcai kozmetikai szalonban, Della Donna Eugéniánál

1.

Reggel 1/2 9-től . . . Bemutatkozás . . . Felvettek! Próbaidős inas . . . A sütővasat a hűtőkoronggal . . . A fekete hajszesz és az illatszerez flaskák. — Nagy meglepedésére a tulajdonosnak . . .

Katonakorom óta nem keltem föl ilyen korán. Gondosan kicsinosítottam magam, hófehér plasztront és nyakkendőt, ragyogó gallért öllöttem magamra, mintha legalább is bálba igyekeztem volna. Bálba, — reggel hétkor! Felkaptam egy robogó villamosra és így még nyolc óra előtt céloimhoz értem: Della Donna Eugénia ujonnan megnyitott női fodrász- és kozmetikai szalonja elé. Már több mint egy negyedórája ügyelegtem az üzlet előtt, míg végre benyitottam. A tulajdonosnőt, Della Donnát kéresem. Elém jön kedvesen, mosolyogva. Elmondom néki jövevelem célját: női fodrászinas akarok lenni. Rövid párbeszéd. Ő kérdez s én tőlem telhetőleg kielégítő válaszokat adok. Kiköti, hogy reggel legkésőbb 1/2 9-kor itt a helyem. Örömmömben könnyelmű ígéreteket teszek, mire hófehér fodrászskabátot adnak rám. Azaz hogy dehogyan adnak, magam búvok bele, segítség nélkül. Szóval: felvettek! . . . Még azt adják értésemre, hogy próbaidős inas vagyok, de ezt már csak félfül-

lel hallom a lázas buzgalomtól. Szaladgálok, igyekszem, attól való félelmemben, hogy még összetévesztem a sütővasat a hűtőkoronggal, a fekete hajszeszt az ilatszeres flaskával. Azonban nagy megelégedésére a szép tulajdonosnak, a dolog egész szépen indul.

2.

*Mint próbaidős inashoz, riporterhez és rajzolóhoz illik... Szesszel a tükröket, — illatosan... Szalvétákat, törülközőket, fésülőköpenyeket, gallérokat... Remo mester, a fodrász-
atyaúristen... Champon de Piragon, Crème d'Orsair... Hegedüs Gyuláné, Paulay Erzs, Gombaszögi Ella és a karsu Nirschy... Egy vörös sörény...*

Mint próbaidős inashoz, riporterhez és rajzolóhoz illik, módfelett szemfüles vagyok, ezért titokban többször megveregetem a vállamat. Szerencsés ötletem támad. Nekimegyek a tükröknek, valami illatos szesszel, dörgölni, fényesíteni kezdem azokat: a szerencsés ötlettel pechem volt. Ha így megy, délig letelik a próbaidő. A port törölöm a fehér polcokról, majd midőn látom, hogy belegyeznek, hallgatagon ujjabb egyéni akcióba kezdek. A szekrényből kiviszem a szalvétákat, törülközőket, fésülőköpenyeket, gallérokat. Sorra kihajtogatom, de mikor Remo mester, a fodrász-
atyaúristen feddőleg rámméz, gyorsan visszateregetem.

10 óra. Minden jegy elkelt, akarom mondani telt boltunk van. Szünet nélkül robogok egyik vendéghölgytől a másikig... Champon de Piragon, a sárga flacon, a kékviz, a Crème d'Orsair, csupa olyan holmi, aminek eddig hírét se hallottam. Mélyen hajlongok a belépő Hegedüs Gyuláné előtt, nyitogatom az ajtót, szőkék előtt, barnák előtt. Egy kis fitos szőke hölgy csodálkozó pillantással mér végig. Jé, azt hiszem ismerős. Nem baj. Nem vagyok azonos. Paulay Erzs libben be, kendőt viszek neki s míg a mosolygó Gombaszögi Ella bundáját felsegítem, közelről csodálhatom a karsu Nirschy Emiliát. Segédkezem a bodorításnál! s lelkiismeretes fiatal próbaidőshöz illően nézem a stuccolást meg az ondolálást, sőt nagy igyekezettel tar-

tom a revolver formájú szárító-masínál egy vörös sörény alá.

3.

Női szakasz... Egyik színházi hetilap fürge kiküldöttje... Végighallgattam egy interjut... Della Donna jelene, jövője és reális érzéke... Két Teleky grófnő, Márkus Emma, Vidor Feri... Kicsi a bolt!... 10 korona borraivaló... Egy kezdő szőke... Félkettőkor fölmondtak...

Szórakozott, járatlan vagy éppen pajzánkedvű férfiak meglehetősen sűrűn nyitogatnak be, de mindig elutasító mozdulattal és mégis udvariasan utasítom őket vissza. Sokat haladtam! Titokban már parolázok is önmagammal. Egyik színházi lap fürge kiküldöttjének mégis sikerült beljebb kerülnie, de legalább végighallgattam egy interjut. Della Donna Eugénia készséggel válaszol a hozzáintézett kérdésekre. Elreferálja jelenét, jövőjét, reális érzékét, összeegyezteti az üzletet a művészettel és alkalmazkodó képességét a változó helyzettel. Amerikai és berlini szerződésai alatt megtanulta, hogy a munka az egyedüli, amire támaszkodni lehet, legyen az művészet vagy ipar. Nemsokára újra fellép, de hogy hol: még nem tudja. Beöthyvel is. Faludival is tárgyal. Nővére az üzlet-társ, új hivatása a legszebb reményekkel kecsgetti és mosolyogva meséli el a kicsinyes intrikákat, melyeket még az időszaki lapok is elkövetnek ellene. Egyre csak azt ismétli, hogy inkább ilyen „tisztességtelen” foglalkozást üz, mintsem eladogassa ékszereit, elköltse megtakarított pénzét és adósságokat csináljon. Milyen igaza van.

Két Teleky grófnő lép be az ajtón, jó borraivaló reményében sietek eléjük, majd a Svájból hazaérkezett Márkus Emiliát fogadom örömteli bókolások közepette. Vidor Ferikének, elegáns kosztümjéről ítélve, jómódu naecesságája lehet Apollóéknál. Ezeket még csak ismerném, de mennyi ismeretlen még és állandóan zsufi házuk van. Kicsi a bolt!

Kedvenc színésznőmtől 10 korona borraivalót kaptam. Nevét nem írom ki, nehogy megbánja. Egy kezdő szőke szim-növendék bizalmas mosollyal a követ-

kező alkalomra ígérte a borraivalót. Erre ezuton figyelmeztetem. Summa-summárum pont 32 koronát és két darab 40 filléres bélyeget kerestem. Nem tudom ki intrikált ellenem, hogy félkettőkor felmondtak. Vagy talán azért, mert egy kis porcellán-tálat eltörtem? . . .

le Bón.

Vajjon . . .

Most, hogy az Unió r.-t. a Bárdos színházakat r.-t. alapon trösztöli, néhány kérdés tolu tollam „pecunia non olet“-be mártott hegyére.

Ki lesz az Unió Wilsonja?

Határkiigazítások csupán csak az Unió javára fognak történni?

Igaz, hogy a Belvárosi komoly tárgyú színműveit Fedák Sári fogja rendezni?

A hadisarcot és hadikárpótlást miért a közönséggel fizettetik meg?

Törzs Jenőt jó színésznek fogják-e tartani akkor is, ha majd a Belvárosiban jó színészek közt játszik?

Mi a véleménye az Unióról Faludi—Clemenceaunak?

R. P.

Héros.

NYÁRAI ANTAL
nagybeteg

Cseppke bácsi

Cseppke bácsi szép kövér bácsika, kerek arcu és kerek hasu és az Operaház portása. Hozzá kell tennem, közkedveltségnek örvendő portása. Szép harsahajusza van és kicsiny, becsületes kék szemei, amiért is úgy az operaházi tagok, mint a külső vendégek nagyon szeretik. Illetve tévedek, a külső „munkatársak“ talán nem is a szép szemeiért, hanem azért szeretik, mert önála vannak leraklázozva a művésznők tiszteletjegyei.

Cseppke bácsi nagyon flegmatikus ember, aki szeret pipázni és politizálni (sajnos, csak utóbbi művelheti most már, mert nincs szívni valója). Ha netán idegen téved be az Operába és megkérdi tőle:

— Ugyan kéremszépen — alászolgája — portás ur, bent van még Rózsa ur az Operában?

Erre ez szokott a válasz lenni:

— Ha még nem ment el, hát biztos itt van.

Ha megkérdik, hol a próbaterem, rávágja — hát ahol próbálnak a művészek.

Egyszóval, mint látni méltóztatnak, Cseppke bácsi egy humoros ember is azonkívül . . .

Most, hogy aktuális az izgatóválság, természetesen, hogy megkérdeztem a Cseppke bácsit, ugyan mi a véleménye a változásról, kit szeretne jobban.

Válasz helyett tovább szívta a szivarját, majd (azt hiszem) köpött is egyet, és mikor már eredménytelen intervjú után a távozás mezejére léptem, szólt utánam:

— Ugyan nekem mindegy, akár Ábrányi ur, akár más gvün, vagy megv, én egyformán szolgállok mindenkit, mert én nem politizálok.

Ugy látszik, cikkem elején tévedtem, Cseppke bácsi nem politizál. Betartja azt a közmondást, amely a falusi ebédlőket díszíti kézimunka alakjában:

„Egyél, igyál és ne politizálj“.

(Tényleg eszik, iszik és nem politizál.)

—re.

A mi kulturánkról

Az entente sajtójában napról-napra jelennek meg közlemények, amelyek műveltségünket, irodalmi és művészeti életünk intenzitását becsülik le, vagy pláne kétségbevonják. Fölösleges volna hangsúlyozni vagy bizonyítgatni nálunk, hogy a cikkek írói nem győződtek meg állításaik valóságáról, hogy adataikat szeretetreméltó szomszédaink elferdített információi alapján dolgozták fel. És vajjon mit tehetünk mi e vádaskodások ellen??.. Mikor politikai igazunkat sem tudjuk illetékes helyen megértetni, akkor kulturális fölényünkről, hogyan alkothatnak magukban esztétikai véleményt, sok ezer mértföldnyire élő rosszakaróink. Elszigetelt helyzetünkben nem tehetünk semmit, annak bebizonyítására, hogy itt nem kelet kezdődik, hanem nyugat végződik. Csak: rendithetetlen hittel meggyünk ügyünk igazságában, várjuk a rólunk alkotott téves vélemények megdöntését.

A mi szavunk nem talál visszhangot a nagyvilágban, ki érti a mi nyelvünk zengő szépségeit, azon a nyolc millió bús magyaron kívül, aki ebben az elátkozott országban vergődik. Ki érti azt, hogy mi nekünk is van bűnk, bánatunk, örömünk, ki érti azt, hogy mi is tudunk lelkesedni a szépért, a jóért. A mi gondolataink árván maradnak a határokon kívül. A francia, angol kis gyermekek nem tanulják meg bonneoktól a magyar nyelvet, azon a néhány filológuson kívül, aki műkedvelésből tanulja meg nyelvünket; ki olvashatja eredetiben Jókai csodás meséit, ki lelkesedhetik Petőfi nagyszerű líráján, ki élvezheti Arany Jánosnak mély filozófiájú époszait.

És a mostani írógeneráció; Ady jobb jövőért harcoló írásai, baudelairei mélységekkel telített költészete, a latin irodalom Pantheonjába került volna, ha véletlenül a francia nemzet fiaként születik. És a többi értékeink: Herczeg Ferenc nemes írásművészete, Babits Mihály mélyült filozófiával telített vallomásai, Móricz Zsigmond veséken átható jellemző ereje csak egy kulturával átítatott földön születhetett meg. A franciás esprit pesti képviselője, akinek írásain keresztül a lélek minden finomsága érvényesül: a „Lilium” szerzője: Molnár Ferenc. És a satirikus megfigyelő, a társadalom visszáságait karrikaturás írásaiban megörökítő

Karinthy Frigyes. Nem képviselnének ők igazi értéket nemzetközi viszonylatban is?

Csak *irodalmunk* kiválóságairól beszéltünk. Ma még örölük nagyon kevesen tudnak és jóideig még ismeretlenek lesznek a külföldön. De egyszer majd elérkezik a felvilágosító munka, a határok feltáruznak és jó fordításokkal, amelyek íróink erejét kellőleg érvényre juttatják, kell elárasztanunk a külföldet. Akkor talán észrevesznek bennünket, talán ...

Keller Andor.

FÉLHOMÁLY.

I.

*Egy barna lány most halkán zongorázik,
A kis szobán áhítat csöndje ül,
Míg néma, bársonyszárnyait az alkony
Reánk teríti észrevétlenül.*

II.

*A körvonalak lassan összefolynak
És elmosódik minden, ami szín,
Homályba olvad minden, ami bánthat,
És szertefoszlik minden, ami kin.*

III.

*A barna lányt is csak gondolva látom,
Fehér alakja lágy sötétbe vész,
Tán nincs is itt, táp én se vagyok ébren,
S mosolygó, csalfa álom az egész.*

IV.

*Ah, minden olyan uj, olyan szokatlan,
Érzem, tudom, de lám, mégsem hiszem,
Remegve félek a felébredéstől
És nem merek még megmozdulni sem.*

V.

*Ki annyi édes álmot eltemettem,
Fáradt szívemmel hogy is érteném,
Hogy valaki most nekem zongorázik,
S hogy valaki örökre az enyém.*

Ifj. Legeza Pál.

Egy gondolat bánt engemet:

A Dunaparti színházat
Erényi gyógyszerész
megvette-e avagy
nem vette
meg?

(Színházi fejtörő három részben, több módosításban, sok gondolatjelben. Az előforduló ördögi trükkök miatt, a színpadi technika mai fejletlen korában elő nem adható.)

I. RÉSZ.

(Egy radikális művészlap költői rendtelenséggel berendezett redakciója. Szélessége két és fél méter, hossza négy méter. Két íróasztal, egy szekrény, négy szék, hat munkatárs, egy kisasszony és egy vonalzó. Ép lapzárta van.)

Főmunkatárs (egy halom kéziratot lapozgat): ... rendben van, elég bőséges az anyag, van minden; de kéne mégis valami újszerű, valami ütökzatos szenzáció, valami, amit még senki sem tud...

Egy munkatárs (ölbetett kézzel, álmosan): Ugy van, kéne...

Egy másik munkatárs (felületesen): Mi kéne?

Főmunkatárs: Valami sláger dolog.

Főszerkesztő (nagy robajjal jön, a megrogzított agilitás betegségében szenved, boldogságtól sugárzó arccal): Megvan, urak... Óriási, nagyszerű briliáns, olyan szenzáció, amilyenre legvénebb színházi rókák sem emlékeznek...

Mind (feszült érdeklődéssel): Nos, nos...

Főszerkesztő (lelkendezve, nagy pátosszal): Erényi gyógyszerész megvette a Dunaparti Színházat... (Nagy csend, három munkatárs arca felragyog, félreérthetetlenül mosolyognak egymásra.)

Én (nyugodtan csodálkozom).

Főszerkesztő: Ne sokat bárgyalgassunk, urak, Gránitz menjen rögtön az Erényi-patikába és hozzon egy kimerítő interjút! Máris!

Egy munkatárs: Itt se vagyok már. (Elrohan.)

Az egyik mosolygó munkatárs (főszerkesztőhöz): Gratulálok...

A másik: Én is...

A harmadik: ...szívből (Int a negyediknek.)

A negyedik (bambán): Én is...

A kisasszony (minthogy látja a többit): Én is, főszerkesztő ur.

Főmunkatárs: No öregem, ez már vallami. (Dörzsöli a kezét. Az egész vonalon meleg kézszorítás.)

Én (az egyikhez látható érthetlenséggel): Mi lett bennéket...

Az egyik (sugva): Tudod, az öregel gyen-

géd kötelékek fűzik a színházhoz, házi szerző, fordító, szövegíró stb... és hát... jó én, jó kezekbe kerül a színház...

Én (nyugodtan csodálkozom).

Háziasszony (a főszerkesztőhöz): Gratulálok...

Hazmesler (vigyorogva): Gratulálok... (A meleg kézszorítások folytatása.)

Én (csodálkozásom kissé nyugtalanabb mérvet ölt, kezeim gyöngéden ökölbe szorulnak.)

Az elküldött munkatárs (bátortalanul jön, látható levertséggel): ... ott voltam...

Főszerkesztő (izgatottan): Nos, nos.

Az e. k. m. (szepegve): Hadd fujjam ki magam...

Főszerkesztő: Az interjút, az interjút adja elő. (Általános feszültség.)

Az e. k. m.: ... beszéltem, illetve kértem az interjút, de azt a választ kaptam, hogy azt nem adhat... esetleg aszpirint, kaphattam volna... nem vesz semmiféle színházat. (Általános elképedés, az egész társaságon fájdalmas levertség vesz erőt.)

Én (élénken csodálkozom)...

II. RÉSZ.

(Előkelő belvárosi cukrászda. Egy sarok asztalnál, ott ülnek: az illusztris szerző, az elragadóan szép hölgy és egy ismeretlen szimpatikus uriember.)

Az illusztris szerző: Már perfekt a dolog?

Az ismeretlen szimpatikus uriember: ... nagyrészt, de azt hiszem e héten már teljesen tető alá kerül.

Én (bejövök, szerényen mutatkozom a láthatáron).

Az illusztris szerző (felém): ... már itt van? ... mehetünk is talán...

Én (odamegyek, illedelmesen meghajtom magam és bemutatkozom az ismeretlen szimpatikus uriembernek).

Az ismeretlen szimpatikus uriember: Erényi vagyok. (Kezet fogunk.) No, akkor én is megyek, kezeit csókolom.

Az elragadóan szép hölgy (kedvesen): Is-
ten velem . . .

Az ismeretlen szimpatikus uriember (az
ajtóból még egyszer köszön és szöveget üt a
fejembe).

ÉN: Mondja, kérem, kedves mester, nem
azt az Erényi urat volt szerencsém meg-
ismerni, akiről azt mesélték, hogy megveszi
a Dunaparti Színházat? . . .

Az illusztris szerző: Nem is annyira mese,
mint inkább valóság; már meg is vette.

ÉN (látható szépséggel): De hát én ugy
hallottam . . .

Az elragadóan szép hölgy: Ugyan ne hitel-
lenkedjék, most mondta nekünk, hogy elin-
tézett dolog a vétel.

ÉN (megint csodálkozom, kissé élénkeb-
ben mint az első részben és olyasmint érzek,
mintha kissé dühös volnék).

III. RÉSZ.

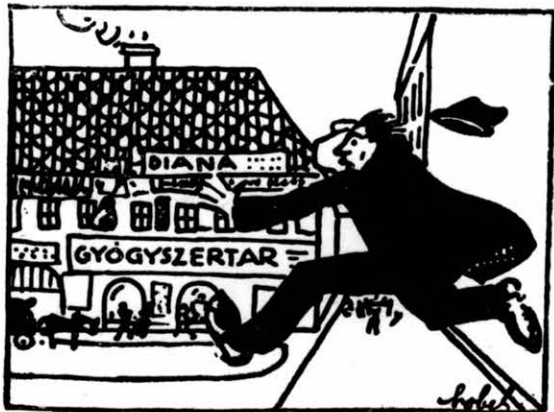
(Előkelően berendezett gyógyszer-tár. Azért
„gyógyszertár”, ne hogy összetévesztődjék
Szép Ernő „patikájával.”)

ÉN (bizonytalan léptekkel benyitok, ta-
nácstalanul nézem a nagyszámu személyze-
tet, nem tudom, kihez forduljak, amit azon-
ban kétségtelenül megállapítok: valamennyi
állig be van gombolódzva).

Valaki: Mi tetszik, kérem . . .

ÉN: Erényi urat keresem kérem szépen.
Tőle szeretnék valamit megtudni . . .

Egy más valaki: Nincs most itt talán én
is elintézhethém, miről van szó?

ÉN (tartózkodóan): . . . Kérem szépen, ér-
tesültem róla, hogy a Dunaparti Színház . . .
arról szeretnék . . .

Többen (gunyos mosolylyal): Ugyan ké-
rem. (Összenéznek).

Valaki: Hova gondolnak kérem. (Nagyon
érellyesen néz rám).

ÉN (be vagyok gyulladva): (A pénztáros
kisasszony kissé barátságosabb a löbbinél.
Veszek magamnak annyi bátorságot, hogy
oda cammogjak) . . . (Végtelen leereszkedés-
sel.) Kérem szépen kedves kisasszony, ta-
lán . . . ön . . . valamit . . .

A kisasszony (nagyon szeretetreméltó): Oh-
én igazán nem tudok semmit . . .

ÉN (leverten távozom, ismét csodálkozom,
ugy érzem, nem vagyok nagyon dühös, de
ugy gondolom, nem volna baj, ha lecsilla-
podnék kissé).

AZ UTCÁN.

Egy rikkancs: Magyarország!! . . .

ÉN (veszek egy példányt, megakad a sze-
mem egy cikkeken, pupilláim tágulnak, arco-
mat az öröm látható pirja önti el, szívem he-
vesebben dobog, nyugalmam visszatér, a ti-
tokzatos rejtélyre a világosság ragyogó fénye
vetíti megváltó sugarait, nincs többé kétely,
Erényi megvette a színházat . . .).

Lo—ricz

(Állandó rovat)

Szöke Szakáll mesélte; néhai Bálint Dezső
direktor hosszabb külföldi utjáról tért haza.
Rengeteg műkincset vásárolt össze, többek
között egy XVI-ik Lajos korabeli vázát is.
Szöke Szakáll, akit módfelett érdekelték az
értékes klenódiák, fölmevny Bálint Dezső
lakására, ott találja Kurländer atyót is. Ő-
vözik egymást, majd körszemlét tartanak a
drágaságok között. Szökének elkerüli a figyel-
mét a fentemlített váza. Kurländer figyelmeztel-
ti . . .

— Szöke Szál! mit szólsz ehhez a vázhoz?

— Na! — felel Szöke Szakáll — van itt
szébb is.

— Van neked egy sejtélem, hogy mibe ke-
rül egy ilyen váz? — kérdi a műértő Kur-
länder.

— Ezer korona — becsüli meg Szöke . . .

— Te számár — szól a megrökönyödött
apó — hisz ez . . . ez egy valódi korabeli . . .

Gazdag választékban:

puha gallérok
selyem és horgolt
nyakkendők

NYAKKENDŐHÁZ

IV., Kigyó-utca 5. (Klotild-palota)
és V., Deák Ferencz-utca 14. szám

Nyakkendők nagyban is!

Buday és Galetta operettje

Felkerestem Galetta Ferencet, a Revü-Színház kitünő bonvivantját, hogy nyilatkozzék Galetta Ferencnek, az írónak legújabb darabjáról. Galetta tudvalevőleg író és színész, alkotó és recitátor egy személyben és van olyan büszke az írói sikereire, mint a szinpadira. A „Kártyavár” című filmszkeccse a legutóbbi napokig zajos sikerrel ment a Fészek-mozgóban. Most azonban mint komoly operettlibrettó-író fog bemutatkozni a közönségnek. Galetta 3 felvonásos nagy operettet írt. Zenéjét Zsoldos Andor verseire Buday Dénes

BUDAY DÉNES

szerezte. A darabot Bródy István, a Revü-Színház igazgatója szerezte meg előadásra. A bemutatóra előreláthatólag csak nyáron kerülhet sor a Scala-Színházban, ahol a Revü-Színház nyári előadásait fogja tartani.

Olyan operette ez, — mondja Galetta lelkesen — amelylyel az egész világot be lehet majd járni. (?) A darab olasz milieuban játszódik. Kettős szerep van benne, amelyet természetesen én fogok alakítani. Partnerem Péchy Erzsébet lesz.

— Megjegyzem, hogy Péchy a Királyba szerződik?! —

— Az még nem olyan biztos és különben is nyáron akarjuk előadni.

— Galetta ezután élénken kezdi dicsérni a — muzsikát.

Buday Dénest szintén a Revü-Színházban

sikerült megtalálnom. A végtelenül szimpatikus fiatalember készséggel áll rendelkezésemre. Nagy hévvel és rajongással beszél az operettéről. A muzsikáról — kedves, szerény modorában — nem akar nyilatkozni. De annál inkább beszél a szövegről. Buday el van ragadtatva a librettótól. Egészséges, ötletes szöveg, tele van nagyszerű helyzetkomikummal.

Budayt nem szükséges újból bemutatni a nagyközönségnek. Kabarédaljai az Apolló-Kabarában és az Andrássy-uti Színházban állandóan műsoron vannak.

Egyébként nem ez az első operettje. Körülbelül 3 évvel ezelőtt mutatta be Sebestyén társulata Budán „Fogadjunk” című háromfelvonásos operettjét. Érdekes, hogy a főszerepeket Galetta Ferenc, Kerényi Gabi és Horti Sándor (szintén Revü-színházi tag) játszották.

Buday Galettával ellenzéző véleményen van az előadást illetően. Ő semmi szín alatt nem akarja, hogy a darabot nyáron mutassák be. Sokkal többet vár és remél ettől az operettől, mint egy egyszerű nyári sikert. Buday kész várni a bemutatóval a jövő szezónig is, csak téli forró színházi szezónban mutatásuk be.

Ez aztán az optimizmus!

Nagyon szorgalmas a kis Buday. Galetta operettjén kívül (mely már készen van) még két operetten dolgozik. Mindkettőnek szövegét elsőrangú hazai szerzők írták. A neveket illetően még dicsőítő kötelezi Budayt.

Galetta—Buday operette verseit Zsoldos Andor kollegánk írta. Zsoldos szintén színészember. Sebestyén társulatánál működött. Jelentős sikert az Iglói diákokban aratott.

Mikor Budaytól búcsúztam, kedvesen megjegyzi:

... És még egyet kérek!

? ? ?

El ne felejtse a nevemet y-al írni.

Ime bizonyosság Isten előtt, hogy sehohsem felejtettem el.

Horetzky Rezső.

Kulturátlanság, vagy pénzhiány?

Ma, amikor sok minden egyéb primár szükségletünk fedezésre sem gondolhatunk, valósággal nagyképűségnek látszik előállni azzal a kivánsággal, hogy több súlyt vessünk a színházi szakirodalomra. És, hogy mégis megkockáztatjuk ennek a kérdésnek aktuális jelentőséget adni, arra számos alapos okunk van. Csak ez a két szempont: a kulturátlanság, vagy a pénzhiány lehet döntően befolyásos arra, hogy a mai színházi szakirodalmunk olyan vérszegény, mint amilyen. Szegény megboldogult Rakodczay Pál írja valahol panaszosan, hogy nincs színházi kritikánk és annak akkor és azóta is az volt az oka, hogy kritikussaink és publikum egymás számára, egymás kedvéért voltak és vannak; azaz a kritikusnak lehetőleg úgy tessenék a darab, amint azt a közönség kívánja. Ennek megérzésére pedig mindig akadnak kiváló — üzletemberek.

Az első fontos szempont: a pénzhiány. Ez némileg indokolttá teszi, hogy nem utánozhatjuk a külföldiek szakirodalmát olyan színvonalu munkák kiadásával, mint amilyenek százszámra jelennek meg a német, francia, angol vagy orosz könyvpiacra, de érthetetlen az a vállalkozási ellenszenv, mellyel úgy a kiadók, mint a közönség fogadja az ilyenmű munkák kulturtörekvéseit.

Rakodczay említi, hogy „nálunk hiányzik a színészet iránti benső, mindenoldalu érdeklődés“ és ez a kritikai megjegyzés teljes mértékben illik a mai közönségre, sőt még egynehány tiszteletreméltó, kivételt nem tekintve, magukra a színészekre és a színházakkal foglalkozó szakemberekre is. Ezen természetesen nem szabad azt értenünk, hogy nem látogatják a színházakat, vagy talán nem eléggé érdeklődik a közönség X bonviván kora, vallása és lakása iránt, vagy Y művésznő ékszerei, szeretői, vagy botrányai iránt. Nem. A közönség épp oly szenvedéllyel csodálja Shakespearet. Ibsent, mint a százszorszép Rinaldo Rinaldinit, ami bizonyára nem pénzhiányt, hanem kritika nélkül való kulturátlanságot jelent.

Isten ments, hogy rosszalnók a közön-

ségnek ezt a naiv színházlátogató dühét, csak ezt is olyan háborusbetegségnek tartjuk, mint a sorba állást a manikűrös kisasszonynál, vagy a villamosonlógást. Le kell szokni róla (nem a manikűrözésről, hanem a kritikátlan színházba járásról) és erre csak egy mód van, ha a közönséget színházi szaklapokkal, folyóiratokkal és mindenki számára élvezhető színházi szakkönyvekkel neveljük, színházat élvező-, néző-, kritikusközönséggé. Akkor lehet reményünk arra, hogy lassankint jó darabok jó előadásban kerülnek színpadra, hogy a színészek több ambícióval tökéletesítik magukat, az írók írnak, a direktoroknak kassza-szemponatokon kívül lesznek más, művészi nézőpontjaik is és hogy a színházi riportlapok mással is foglalkozzanak, minthogy X művész ur a rántott-csirkét szereti-e jobban, vagy pedig a frakkos szerepeket, hogy Y művésznő egy, avagy két pizsamában fogadta a munkatársunkat, éppen dunsztos-kötözés közben.

Minthogy így körülbelül kiderült, hogy nem is a pénzhiány az oka a megfelelő színházi szakirodalom hiányának, vizsgáljuk meg azt a másik szempontot is, mely helyzetünket ebben a tekintetben olyan siralmasan vigasztalanná teszi.

Vannak kiváló színpadíróink, színházaink és színházi szakíróink; mi lehet tehát mégis az oka, hogy valamennyi szakirodalmat célzó vállalkozásaink megbuktak? Tisztára csak a türelmetlenség, mellyel nem bírták kivárni azt az üzleti szempontból is nyereséggel végződő vállalkozás-folyamatot, mely szükséges ahhoz, hogy az olvasó és színházbajáró közönséggel megszerettessék a már elengedhetetlenül szükséges színházi szakirodalmat. Az anyagi profit eleinte kétségtelenül kevesebb, de mihelyt a közönségnek annyira szükségletévé válik, mint teszem Németországban, akkor egy-egy könyvnek 5—6000 példányban való kiadása nem is lesz olyan ritka eset.

Természetesen eleinte szaklapokkal kell megkedveltetni ezt a studiumot, majd kritikai gyűjteményekkel, évkönyvekkel és csak úgy népszerűen megírt szakkönyvekkel, külföldi szakírók fordításaival felfokozni az érdeklődést.

Kiadóink és szakíróink közönyösségében van a hiba tehát, hogy egyrésztől

nincs vállalkozó kedvük a nekik nem elég biztosnak látszó üzlethez, másrészt az írók nem vállalkoznak arra, hogy specializálják magukat ilyen fontos kulturszempont kielégítésére.

Igy tehát végeredményében bizony arra a következtetésre jutottunk, hogy szomorú kulturátlanság az, mikor a németek sorozatosan adnak ki könyveket nagy színészekről és köteteket a színész hiúságáról, a mimikáról, a különböző színészi affektusokról; akkor nálunk Rakodczay, Egressy, Hevesi színészetéről írott munkái azok a maximumok, amiket eddig szakkönyvekként megjelenteltünk.

Ha nem másért, ha nem is a közönség kritikai neveléséért, de a jövő színesnemzedék és szakírók tanulási lehetőségéért kell már végre szakirodalmat teremtenünk, mert hiába olvassa el száz év múlva egy dunántúli magyar, hogy Garrick, Talma, Salvini, Rossi, Duse és a többiek hogyan játszották kiváló szerepeiket, a leírás pontos, kimerítő terjedelmességével, nem fogja ismerni Ujházi, Vizvári, Jászay, Odry, Pethes, Ivánfi alakításait, legfeljebb a színházi lapok fényképeiből rekonstruálhatja a művész vagy művésznő külső egyéniségét, amint „egy avagy két pizsamában fényképezte le a punk belső titkos fotografusa őket“.

Imre Sándor.

Varsányi Irénnek!

*A Muzsa vagy magad, kitől a költő
Eszményképét nyeri, hogy majd Te légy
Ismét az eszménykép. Hódol feléd,
Mert játékos minden szívet betöltő.*

*Cecil, a Nő vagy, ki örök kétségben
Tartva a férfit, mint Sphinx mosolyog.
A Sphinx az öröklét, a mosolyod
A veleje az örökké Szépségnek.*

*Van-e színesebb e szürke világon,
Van repkedőbb, csapongóbb élet-álom,
Mint hogyha TE vagy Pillangókisasszony?*

*A multon élve — három emberöltő! —
Elragadtatva érzi a költő
Ilyen lehetett Déryné ifjasszony.*

Fehér János.

Drága kicsi Clärem,

nem tudom, hogy érzed magad, de megígértem neked, hogy elküldöm nektek a pesti modelleket, meg a tavaszi ujdonságokat, hadd mondhassák neked, ha Pestre találsz jönni: mily herceig vagy...

Persze sok lenne az írni valóm, meg rajzolni is kellene, meg összenézni a divatlapokat, le is kellene menni a Váci-uccába, kirakatokat nézni, ezért csak egy pár szót írok, csak azt, hogy a tavaszi kosztümök általában egyszerűek, de hosszúak és térden (!) alul érnek, az alj alig lóg ki tizenöt-husz cm-re. Már egy éve járja a sok gomb, azt még most sem hagyták abba, de elég szép, nekem legálább tetszik, ugyisintén megkezdődött rohamosan a plissé meg a gouvré, különösen a gallérok és ujjak vannak plisserozva, látogató és estélyi ruhán is látni, ezeken azonban nem sok, de a könnyű hazi ruhához grenadin és crep-de-chineken az aljak vagy egészen, vagy elől, vagy oldalokon és deréktől lefelé — simával felváltva, vagy láttam már fiatal lányoknál inkább, hogy egész a nyaktól le plisse és oldalos berakás vagy fodrok, vékony övecske, azután meg nagy fodrok divatosak, de nem tudom meddig, mert ezt már tavaly is láttam.

A kosztümöknél nagyon érdekes, nekem nagyon-nagyon tetszik, nem tudom, el-e tudod képzelni, hogy a letüéseknél és szegélyeknél nagyon élénk színű matt selyem szalagok vannak, narancssárga meg narancsvörös együtt, meg ilyenfélék. Azután már azt is láttam, hogy egész finoman, de csak a nyaknál és az ujjaknál van ilyen élénk színű szalagok egymáshoz téve, a ruha akármilyen színű, de inkább sima és magas nyakkal. Az orosz ruhák még mindig divatosak, de tavaszra inkább olyan féloroszkák lesznek, amik elől egész kinyithatók és végig gombolhatók, fehér kihajtással, különösen szép ez pepita-szövetből tavaszra.

A pepita sportkosztüm nagyon elegáns még mindig, meg a skót nagykockás aljakat is fel lehet még venni.

Szeretnék még sok-sok modellmintát küldeni, meg estélyi ruhákról is írni, de ma befejezem levelem, majd inkább legközelebb, mert vendégeim jöttek, drága szívem.

Csókol sokszor a te

Micod

Magas Béla

Hétfőn temették a kerespesi-uti temető halottasházából *Magas Bélát*, a Madách Színház művészt pályatársainak és barátainak nagy részvéte mellett.

A végtiltszáson az összes budapesti színházak képviselőin kívül az Országos Színészegyesület, a Fővárosi Színészsövetség, a Magyar Szippadi Szerzők Szövetsége egy-egy tagjával képviseltette magát. Pályatársai és a Madách Színház igazgatósága nevében Szentiványi Kálmán és dr. Vitéz Miklós meghatolt szavakkal búcsuzott az elhunytól.

Magas Béla 1880 március 20-án született Budapesten, iskoláit ugyancsak itt végezte. 1898-ban abszolvált a Színiakadémián és mint fiatal kezdőszínész vidékre került. Tizenhat évig volt vidéken és ez idő alatt megfordult a vidék minden nagyobb társulatánál. 1914 júniusában bevonult, 4 évi frontszolgálat után került haza, amikor is leszerződött a katonaszínészek színházához — a Madách Színházhoz. Utoljára halála előtt 8 nappal lépett fel Kereszmáros Nándor: „Veszedelem ember”-ében.

Eszünkbe jutnak szenvedései, amelyek már nem is fájnak neki, amelyekért sohasem haragudott, nyomora a legkeserűbb zseni-nyomor.

Andauer Piroska

Piros haju, temperamentumos fiatal leány Andauer Piroska és ezenkívül énekesnő. Ma még a Zeneakadémia utolsó éves növendéke. — az operai évfolyamot végzi. — de máris úgy tekintenek rá, mint a jövő starjára. Anthes növendéke. Rendkívül képzett, intelligens és sokoldalú leány. Festőművésznak készült, közben hegedülni is tanult, és végre énekesnő lett. Alt hangja van: bársonyos, szép színezésű és kiterjedésű, amellyel kitűnően tud bánni és amelyből annyi finomságot, oly sok mélységet tud kihozni. Ezen évre már szerződést kapott egy hangversenyvállalattól, amelynek három koncertjén szerepelt. Egy Schubert-estén oly nagy sikerrel énekelt Schubert-dalokat, hogy az egész sajtó egyhangú és csodálkozó elismerését vívta ki. Minden egyes fellépése alkalmas volt arra, hogy új szépségeket fedezzünk fel hangjában és új finomságokat előadásában.

Boross Gézá-t már láttam mindenféle szerepben, de még tanár urnak soha. Mivel azok közé az emberek közé tartozom, akik mindenre kíváncsiak s hogy a kíváncsiságukat kielégíthessék, mindenre képesek, elhatároztam, hogy ha török, ha szakad, megnézem Boross-t, mint tanár urat. Egyik délután felkerestem Somlár Zsigát, aki tudvalevőleg reggeltől estig igazgató, este pedig drámai- és vígjáték-színész, megkértem, engedje meg, hogy az előadást végighallgassam, egyben kértem, hogy kilétemet ne árulja el senkinek sem, mert mint új növendék szeretnék szerepelni. Somlár beleegyezett.

Már javában „folik” a tanítás, mikor a tanterembe belépek, mint elkésett madárka, — a madárka is én vagyok. A növendékek a „Szerződés” című kis jelenettel vesződnek. Boross „tanár úr” egy asztalka előtt trónol és onnan csicsereg, mintha kuplét énekelne. A növendékek néhányra figyel az előadásra, de a nagy része divatlapot böngész vagy cipőre alkuszik, legrosszabb esetben narancsot eszik. Én sem figyelek — Boross sem figyel. Sokkal szivesebben beszélgetek új kollégáimmal. Egyszer csak átsüvit a termen Boross hangja: — „A bűvös szék” szereplői!

Az érdekeltek felállnak; egy médi minden áron ki akarja próbálni tehetségemet és azt proponálja, hogy a feltaláló szerepét én játsszam, azonban sajnálatos tudatom velem, hogy csak a „Folik vagy nem folik”-ból áll csekély repertoireom. Így csupán a sugás szerepét bízzák rám. A szereplők már régen a darab közepén tartanak, én még mindig csak a sugó-példányt forgatom, Boross mérgesen rám is kiált: — Mi az? a sugó elaludt? — Mire annyira megijedtem,

hogy elkezdtem hangosan sugni és sugtam egész addig, míg Boross így nem szólt: — „Várjanak, megnézem Gellért megjött-e a patikából“. — Boross kinyújtódik és kilibben. Gellért belép. Olyan a modora, mint egy patikusé. Először a tavaszról tart szabad előadást s csak aztán a moziról. Amilyen vidám a tavasz, olyan komoly a Gellért előadása. Már pedig komoly dologhoz nincs kedvem, nem azért jöttem a Boross iskolájába, hogy könnyek között távozzam. Mivel az előadás nem érdekel, Kókény iránt kezdek érdeklődni, hogy soká jön-e még az órája? Megtudtam, hogy nem sokára: körülbelül szerdán. Tekintettel arra, hogy szerdáig nem akartam ott várakozni és mivel már kedden van lapzárta, csendesen, észrevétlenül meglógtam az iskolából.

Gránitz Sándor

Bojda Juci

Bojda Juci ha nem is a legszebb film-színésznő, de feltétlenül igen tehetséges. Semmiféle színiiskolát nem végzett. Balogh Bélának fedezték fel egy műkedvelő előadáson és mint elsőrangú tehe'séget, azonnal szerződtették. Később azonban a Bárdos-színházakhoz szerződött, de ott sem működhetett sokáig, mert tavaly, midőn kitört a kommunizmus, Temesvárra került. Ott játszotta a főszerepeket a „Csitri“-ben, a „Kis Lord“-ban, stb.-ben. A kommunizmus után visszatért Budapestre és azóta, régi szerződése alapján, újra járja az Andrássy-utcai színházban. Azonban csodálatos tehetsége és mimikája a filmre predesztinálja. Több filmgvárral tárgyalt a jövő szezonra nézve (és pedig a Starral, az Astrával stb.), de csak oda szerződhetik, ahol a legtöbbet fizetnek neki, mert, mint mondja, a mai viszonyok köz' nagyon nehéz a megélhetés, különösen egy színésznőnek. Mint szavaiból kivettem, saját egyéni véleménye szerint, Balogh Bélát tartja a legmegfelelőbbnek, tehát a jövőben valószínűleg újra ott szerepel. Több külföldi filmgvár is akarta szerződtetni, de nem megy sehová sem. Jelenleg különösebb tervei (mint fiatal színésznőnek) nincsenek, csak az a szándéka, hogy itt, Magyarországon érvényesüljön . . .

Szalay Imre.

Színpad – díszlet nélkül!

(Körinterjú a rendezőkkel)

A leghatalmasabb színházi kultúra földjéről, Berlinből érkezik a hír, hogy *contra Reinhardt megcsinálták a „legyszerűsített“ színpadot*. Reinhardt ugyanis az „5000-ek színházává“ alakította át a német főváros legnagyobb cirkuszainak egyikét, ahol a modern technika vívmányaival felszerelten, pazar díszletek, hatalmas külsőségek segítségével akarja úgy a klasszikusok, mint a modernnek szellemét közelebbi nexusba juttatni a közönséggel. *A legyszerűsítés hívei ellenben díszletek helyett csupasz fallal, minden illúziót keltő segédeszköz elvetése által a szó erejével kísérleteznek.*

Értesüléseim vannak arról, hogy nálunk is megpróbálkoznak a „legyszerűsítés“ tervével. Állítólag Nagy Endre áll a próbálkozó élén és a szellemes konferanszierek előkelt szándéka, hogy jövőre megnyitja a *csupaszfallu színpadot*. Majd meglátjuk!

Érdekesnek gondoltam megtudni, hogyan vélekednek a rendezők erről a dolgról? Megkérdeztem tehát a budapesti színházak rendezőművészeit. Teljességre nem törekeltem a körinterjúknál, de ahányat közülök megcsipettem, azoktól nyilatkozatot kértem.

Ime:

Csathó Kálmán (Nemzeti Színház):

— A terv nagyon megfelel a mai időknek, mert ez az egyetlen módja annak, hogy a díszletköltség ne eméssze fel a bevételt. Azonkívül bizonyos, hogy rossz díszlet ilyen módon nem kerül a színpadra, mert minden a közönség fantáziájára lévőre bízva, kiki olyan díszletet képzel, amilyent ő maga szépnek talál, már pedig ezt nem ellenőrizheti, tehát nem is kritizálhatja meg. A rendezőnek ez nagyon kellemes, nagy csomó bosszúságtól menekül meg. Ellenben nagyon szeretném tudni, hogy a díszletfestők mit szólnak hozzá? Netalán kapálni mennek? Amilyen komoly a terv, olyan komoly a nyilatkozat!

Szilágyi Vilmos (Vigszínház):

— Hát kérem, erre a dologra nézve az a véleményem, hogy vannak emberek, akik nem tudnak valami újat, eredetit, ötleteset produkálni, tehát ilyen halvaszületett eszméket propagálnak. Maga a gondolat is elmenthetően áll a színpad fejlődéstörténetével, mert ha megvalósítanák a rendezésnek ilyenét való reformját, visszajutnánk a színpad őskorába.

Vizsgáljuk meg a dolgot közelebbről. Ugyebár ha Bakó kijön a színre, mint Bánk bán, akkor a közönségnek el kell felejtienie, hogy Bakó, a színész áll előtte és bele kell

Kende és Kuttner
Iparművészeti női

divat szalon

élnie magát a tragédia légkörébe. És hogy a színpad illúziót keltsen, eszközül használja fel a jelmezt, a kellékeket, a fényhatásokat és *elsősorban a díszleteket*. De ha a közönség négy csupasz falat lát maga előtt, ugyan hogy tud beilleszkedni a darab hangulatába?

A gondolat, azt hiszem, a verizmus elhibázott kihajtása, amelyik ha követőkre találna, elveszitené a színpad tulajdonképeni hivatását: az *illúziókeltést*.

Bánóczy Dezső dr. (Belvárosi Színház):

— Shakespeare színműveinél, továbbá a középkori iskola-drámáknál helyesnek tartom a díszlet nélküli színpadot, mert a szerzők maguk sem gondoltak díszletekre munkájuk közben. Modern, naturalista drámáknál azonban feltétlenül szükséges a díszlet. Szimbólikus drámáknál, pl.: Maeterlinck műveinél, szintén meg lehet próbálkozni a csupasz falakkal.

Petrik József (Madách Színház):

— A díszlet adja meg a kontaktust az író és a közönség között. Nem hiszem, hogy irodalmi gurmandokból álló közönség is be'le tudná élni magát a darabba, ha nem volnának díszletek. Különbösen is a „leegyszerűsítés“ annyi ötlelességtől, stílustól fosztaná meg a színpadot, hogy az vérszegénnyé, lapossá válnék.

Job Dániel (Vigszínház):

— Mindenütt a világon van ilyen törekvés, de mindenütt meg is buknek vele. Nagyon szépnek tartom a tervet és azt hiszem, illúziót is tudna nyújtani ez a színpad.

Sok évvel ezelőtt kísérleteztek Münchenben a „Künstler Theaterben“ ilyen színpaddal, de rövidesen megbuktak vele, olyannyira, hogy Reinhardtnak kellett jönnie a színházhoz, hogy valamennyire helyreállítsa a vállalat leromlott gazdasági viszonyait.

Eddig a nyilatkozatok. Most már igazán kíváncsiak lehetünk a kísérletezésre, mert a rendező urak homlokegyenest ellenkező nyilatkozatai semmiféle perspektívát nem nyújtanak.

Keller Andor.

A · JÓVÓ · SZÍNESSZ · GENERÁCIÓ.

Növendékelőadáson a Magyar Színházban

... Ismét vizsgáztak Rákosi Szidi ifjú növendékei.

Végtelenül kedves az az intim milieu, melyben ezek a vizsgaelőadások lejátszódnak. Fiatalos jókedv, aranyos derű jegyében folyik le az a pár óra, melyet itt töltünk. Semhol semmi jele a nagyképszerűségnek, fontoskodásnak. Nem akad itt senki a darab kedvéért; növendékek, fiatal leányok, mamák, rokonok, udvarlók... mindenkit valami nexus fűz a szereplőkhöz és ahol csak a legkisebb hatás, ügyes trükk vagy humor jelentkezik a dörgő tapsnak se vége, se hossza. Csupa meg-

értés, csupa rajongás, csupa biztatás ennek a közönségnek magatartása...

A nézőtér tarka tömegében csakhamar felfedezem a Magyar Színház legfrissebb és két-ségkívül szerencsés akvizícióját: a kis Sárvay Rózsit. Alig pár hete ő állt ezeknek a növendék előadásoknak fénypontjában; míg mostani szereplését a „Kis lord“-ban minden alkalommal vastappsal honorálja a táblás házak közönsége. Felvonásközben melléje telepszem, annyira bájos, annyira szerény, annyira szőke, hogy felvonás alatt is ott felejttem magam.

— Tudja mit kis művésznő — proponálom neki — csináljunk közös kritikát az előadásról.

Sternberg
hangszergyár
Budapest VII
Rákóczi-ut 60.

Zongorák!

Zenekari és műked-
velő-hangszerek
óriási választékban
Javitások és han-
golások szaksze-
rűen és olcsón vé-
geztetnek.

Cimbalmok!

Gyermeki mosolylyal fogadja az ötletet és csakhamar rajongó dicséret hangján beszél a szereplőkről. Mindenki tetszik neki, valamennyit tehetségesnek találja: ha rajta mulik, az összes növendéknek nyert ügye van. A bajtársi szolidaritás elragadó példája az a megértés, melylyel „vált” kollégái vállalkozását kíséri.

Csiky Gergely bábajos *Nagymamáját* látjuk a színpadon. A növendékek látható am-

bicióval és ügybuzgalommal kezelik szerepeiket; ennek dacára komoly tehetség csak egykettő akad köztük. *Korányi* Mária Márta szerepében figyelemreméltó alakítást nyújt. Játékának melegsége, finomsága feltétlen elismerést érdemel. Ugyancsak nagy hatást ér el *Vaszary* Piroska jóízű humorral átszótt Szerafinja. A férfiak közül *Reinhardt* Istvánnak Tódorka szerepében vannak sikerült momentumai. *Gárdonyi* Lajos egy epizód szerepben kifogástalan. A többi szereplő játéka még erőtlén és kezdetleges, sőt egyes férfiak alakítása csapnivalóan rossz. *Lo—ricz*

Bál után

Tompul az agy, a fej kába, zug

A gyönyörű est

Csak illúzió volt, ál, hazug.

Táncok tarka vig vigánója

Terült a termen.

De elmúlt már a néhány óra.

Színes női ruhák sokasága

Ledobva hever:

A frakk felvetve széktámlára.

Másnap csak elboruló szemmel

Tekintünk vissza:

Csunya jószág a katzeniammer.

Fehér János.

A Dunaparti Színház ujdonságai

Két új darabot mutatott be szombaton este a Dunaparti Színház. Az egyik Dénes Gyulának „Az igazi” című életképe. Sok újat a darab nem mondott. Tulságosan lírai tárgyú, rideg prózában elolvadón. Vidéki jegyző beleszeret a mamájához hazamenekülő pesti színésznőbe és . . . de talán fölösleges is tovább mondani, hogy a színésznő báró-barátja visszaszökteti pesti babáját s hogy a szentimentalizmus is kielégüljön, a színésznő bakfis huga a hirtelen kiábrándult jegyzőben megértő szivre talál. Szécsi Bözsi, akiről lapunk más helyén külön is megemlékezünk, meglepőt produkált a színésznő szerepében. Bábjos, nagyon tehetséges a bakfist alakító Gaál Franciska, akinek üde és természetes játéka magával ragadta a közönséget. Mihályfy Béla és Radó Sándor nagy igyekezettel és rokonszenves jóindulattal játszották szerepeiket. Pásztor Irma kedves kis cseléd volt. Burián Etel nem a szokott jó, nem neki való a szerep.

A másik darab „A találmány” című komédia, szerzője Boross Elemér. Egy feltalálóról van szó, aki a darab közepe felé — önmagát találja fel s hogy hírnévhez jusson, vásárolni óhajt egy találmányt. A darab ötletessége helyenkint annyira köznapi, hogy elrontja a jobb részek hatását is. A feltaláló gépleírása Mihály István hasonló ötletére emlékeztet, de míg ott ez jól hatott mint a megörülés oka, addig itt csak üres szójátéknak bizonyult. Csak nem gondolja, kedves Boross, hogy mérnökember felül az Ön kávédarálójának? Hogy én is a technikánál maradjak: — úgy járt vele, mint az a mérnök, aki ingoványos talajra építi cifra palotáját. A feltaláló szerepében B. Kovács Andor igen ügyes volt.

Felelevenítették még Mozart egyfelvonásos, remek operáját, a „Bastien és Bastienne“-t, továbbá Adam végtelenül bábjos dalművét: „A nürnbergi babát” is. Az előbbit Kun László dirigálta, a másodikat a fiatal, de tehetséges Simacsek Richárd. A „Bastien és Bastienne” Kolbay Ildikóval, Feszely Sárival és Czukor Kálmánnal nagy sikert aratott. Mindhárom vendégszereplő énektudásával,

hanganyagával és játékaival élénken ki-
rített a műsor többi számai közül. Különö-
sen áll ez Kolbayra, akinek rendkívül
kellemes és behizelgő koloratur hangja
van.

Szende.

Bucsu bohémiától

I.

Csodálkozik nem egy barátom,
— S a korholásból is kijut —
Hogy hasztalan kutatják bennem
A régi, könnyelmű fiut.

II.

Szívárványos Bohémiából
Megérkeztem, itthon vagyok,
Futó lidéretűzek helyébe,
Fölöttem tiszta nap ragyog.

III.

Belátom, mit nem láttam eddig,
Ki mának él csak, mind bolond.
Vigan kacag ma, ám ki tudja,
Holnap tán fájó könnyet ont.

IV.

S mit eddig szánó gúnymosollyal
Polgárerénynek hirdetéek,
Beismerem, hiába, én is
A józanság nagy bölcseség.

V.

S minderre nem porlepte könyvek,
Nem bölcsélet, nem tudomány,
Nem is az élet vitt, hanem csak
Egy édes, kékszemű leány.

VI.

A lepkeszárnyam megkötözte,
Aranyhálóval megfogott.
És aztán... aztán jött a többi,
Amint ilyenkor már szokott.

VII.

S olyan boldogság így az élet,
Csupa valóra váló remény:
Boldog jövőnk derűs sugára
Szent ígérettel int felém.

VIII.

S ha elfog is még egy-egy emlék,
Építve csöndes fészketem,
Nem csábít vissza semmi, semmi,
Fáradt vagyok, jó lesz pihenni.
Bohémiám, Isten veled!

Ifj. Legeza Pál.

Szécsi Bözsi

A „Dunaparti Színházban“ igen kellemesen tűnt fel. Már vidéki szereplései alkalmával — Pozsonyban és Kassán játszott — az ottani sajtó a legőszintébb elismeréssel emlékezik meg játékáról. Kétségtelen, hogy a

pesti deszkákon is hamarosan hasonló sikerek fogják kísérni vállalkozását, mert annyi feltétlenül megállapítható, hogy vannak olyan kvalitásai, melyek a színpadra predestinálják, még pedig művészi értelemben.

Az Apolló-Kabaré bemutatója. A spanyol bacillus diszkrét távozása után néhány nappal, kedden mutatta be az Apolló Kabaré új műsorát. Fedák és Rózsahegyi a slágerek. Zilahy Lajos briliáns kis egyfelvonásosában szerepel a két nagy név, természetesen tomboló hatással, igazi művészettel. A többi darabot Liptai Imre, Csöndes Géza és Békeffy László irták. Az előadás rendkívüli jó. Németh Juliska, Haraszti Mici, Vidor Feri, Homoky Paula, Mály Gerő, Pártos Gusztó, Ujváry, Gózon, Megyeri, egyformán nagyszerűek. Külön dícséretet érdemel a kis Mihályi Vilesi, akinél szebb, tehetségesebb és bájosabb bakfis-színésznőnk nincsen.

Ne mulassza el

meglátogatni Pátkai Jenő bélyeg-
áruházát. Rákóczi-ut 14 és Do-
hány u. 11. Vesz, cserél, elad.

Berkes Antal

Amint körülnéztem Berkes mester szép, tágas és világos műtermében, első szavam az volt — „hol vannak mester, az ön képei”. — Válasz helyett karonfog és sorra mutatja a képeket: „ez a tájkép is az enyém ... ezt az aktot is én festettem ... ez a portré feleségemről készült 15 éve ... ezt a kompozíciót 200 koronáért adtam el 10—20 éve és most 2000-ért vettem vissza. De nem fizetek rá, mert 10.000-et is kínálnak már érte. És én csodálkozva nézem a szebbnél szebb és komoly Ber-

kes-képeket és kifejezést is adok csodálkozásomnak:

— Hol vannak a párisi és a pesti utcaképei?

— Azok, az üzletek kirakatában. Itthon magamnak dolgozok és komolyan készülök egy gyűjteményes kiállításra. Most már nincs szükségem a műkereskedőkre annyira, mint eddig, most már komolyabban dolgozhatom — és mint látja, tudok is.

El kell ismerni, Berkes Antal sokoldalú, tehetséges festő, akitől egy pár komoly kompozíció került már a fárlatainkra, amely legszigorubb kritikuskainkat is megállásra készítette.

De el kell mondanom egy pár esetet Berkesről, hogy jobban megismerjük őt.

Párisi és pesti utcarészleteit bizonyára mindenki ismeri. De készülésének a módjáról kevesen tudnak. Berkes soh'sem járt kint Párisban, sőt azt hiszem, képes lapokból sem látta Párist és oly elhíthetően festi a párisi boulevardokat, a „Café“-kat, a párisi omnibuszokat és az utcán járó sikkos párisi bakfisokat, hogy bizonyára

BERKES ANTAL: Virágáros lányok.

még a franciákat is megtévesztené vele. Mindezt fantáziából festi. Így nem csoda, hogy legtöbbször a laikus szemlélő ráismer erre vagy arra a párisi utcára és hangosan, hogy az egész jelenlévő közönség hallja, elmeséli a partnerének, hogy ebben a kávéházban reggelizett, mikor Párisban járt, amott lakott és így tovább.

Csaknem így készülnek a pesti utcaképek is, mint azt az alábbi történet illusztrálja.

Kint a ligetben dolgozott az elmúlt hetekben Berkes. Az eget és plenért ment tanulmányozni a fák közé, de elfelejtkezett róla és a képre az Andrássy-ut került. Arra megy Béli-Vörös Ernő és megkérdezi Berkest. — Ugyan min dolgozol, öreg?

— Nem látod, az Andrássy-utat kopirozom — volt a válasz, miközben a liget fáira rámutat Berkes. „Megrendelésre megy a kép, Solymossy ur plenért akar, festek hát plenért neki.“

Igy gyülik a pénz (mert nagyon sokat dolgozik) és közben gyűlnek a komoly képei is. Már kb. 500 van készen, jól eltéve, ezek nem eladók, amelyekkel be akarja magát mutatni valódi formájában.

Berkes külföldön nem igen járt, csak képeit küldte ki. Amsterdamban gyűjteményes kiállítása volt, amelyen érmet nyert és — ami a siker legnagyobb bizonyítéka — szétkapkodták képeit. A londoni nemzetközi kiállításon is részt vett. A Nemzeti Szalonnak alapító tagja és ennek, valamint a Műcsarnoknak is több mint 20 éve kiállítója.

Kun Imre

Az Ernst-muzeum csoportkiállítása

Nem dicsérhetjük eléggé azt a nagy kulturmunkát, amelyet az Ernst-muzeum végez a magyar művészeti értékek felkeresésében és ismertetésével. Immár XI. gyűjteményes kiállítása nyílt meg 22-én, amelynek Vaszary János, Kosztolányi Kann Gyula, Czencz János és Belányi Viktor festőművészek, Lukátsovits Ily iparművésznő a résztvevői. A 4 festőművész közt *Belányi Viktor* most szerepel először kollektív kiállításon, ő vele kezdjük tehát szemlélődésünket. Belányi sokáig Münchenben élt, a Jugend munkatársa volt és csak a háború vetette vissza hazájába. Trencsénben katonáskodott és

a kellemest (mondhatnám: kellemetlent) igyekezett a haszonnal összekapcsolni, amennyiben katonasága státióin egy-egy kiállítást rendezett képeiből. Azóta meg-nősült és így végleg visszakerült hozzánk. — Belányi eredeti tehetség, aki a modern festészet levegőjében nevelkedett fel és élt. Pikturája egyrészt az u. n. Jugendstílus jellegét viseli, másrészt a német expresszionistákhoz áll közel. De meg kell jegyeznem, hogy naturalizmussal — mondhatnám — szépitett expresszionizmus a Belányi stílusa. Hodler és Cezanne voltak hatással művészetére. Kitűnő rajzoló, színes tusrajzai, színes fametszet benyomását keltik. Nagy dekoratív érzékkel rendelkezik, csak színezése néha bágyadt, unalmas. Rajztudása kiterjedt és biztos, elsőklasszisu illusztrátorrá teszi Belányit. Még mindig nem kiforrott festő, aki folyton keres, próbálkozik és kell, hogy próbálkozásai eredményre vezessenek.

Vaszary János kollekciója az Ernst-muzeum szenzációja. Amilyen nagy feltűnést keltett az első gyűjteményes kiállítása, épp oly kellemesen hatnak mostani képei, amelyek művészeti érték tekintetében csak a klasszikusok képeihez hasonlíthatók és a magyar művészetnek örök dicsőségei maradnak. Képei szin-szimfoniák és szinkompozíciók. Színei tűzeseek, ragyogók. Bámulatos az a technika, amelylyel ezt belsőséges tartalmat tudja adni a színeknek. Rendszerint erős színkontrasztokkal hozza ki a színeit, (mint piros turbános alakjával) amelyek minden tartalom nélkül is megállnak és gyönyörködtetnek.

Czencz János kiváló aktfestő, aki a legnehezebb aktposíciókat is a legnagyobb könnyedséggel veti vászonra. A Balaton partján készült plenér aktjai ujdonság erejével hatnak, csak egy hibájuk van, hogy a napfény hiányzik belőlük. „Vágy“ című képe tökéletes alkotás. Mintaszerű aktfestő, aki tisztában van az akt-festés minden csínjával-binjával és a legnagyobb könnyedséggel és biztosság uralja minden egyes képét.

Kosztolányi Kann Gyula festészete dekoratív. Leegyszerűsített formák és színek nemes összhangba vannak hangolva. Képei nem egetrengető produkciók, hanem tisztességes művészi alkotások, amelyek mind nagy perspektíva érzékéről és rajztudásáról tesznek tanúságot.

Lukátsovits Ily iparművész nő sárközi csipkéket mutatott be a kiállításon, új csipketechnikával készültek munkái, amely a magyar klasszikus csipke mintája lesz. Nem csak magyaros, de igazi magyar motívumok azok, amelyeket Lukátsovits Ily felhasznál mintáiban. A magyar népművészetből meríti témáit, amely az egyedüli alapja lehet a magyar művészetnek. És ezeket a témákat kitűnő stílusérzékével és rajztudásával stilizálja és komponálja össze egységes, szép egésszé.

Az Ernst-muzeum kiállításának vernissagean jelenvoltak: Séthi államtitkár, Bodendorfer Jules, a Décoration pour le Mérite Agricole tulajdonosa, Bandet Horst dzsídás főhadnagy, dr. Heller Róbert a Madame! főszerkesztője, Stephan Newmann, a pesti előkelő társaság közismert elegántja stb. stb. *Kun Imre.*

dobai Székely Andor és a párisi zsüri

Székely Andor azon szerencsés kevés-számú magyar festő közé tartozik, aki hírnevét Párisban alapította meg és azt Belgium sok helyén öregbítette a legnagyobb sikerrel. Egy képe „Nocturne” című, a nantesi muzeumban van. Mégis életének legnagyobb sikere az volt, amikor a párisi kiállításon a város művásárló-bizottságának a szeme esett „Hajnali álm” c. képére és azt egyhanguan megvételre ajánlották. Párisi barátai örömmel ujságolták a hirt Székelynek és rögtön a zsüri elé vitték Székelyt, hogy bemutassák. A bemutatkozás meglörtént. A zsüri megismételte határozatát. Székely boldogan izeg-mozog a tekintélyes francia urak között és már távozni akar, mikor az egyik tag így szól hozzá:

— Apropos! Ugyebár Ön francia?

— Nem, uram, magyar vagyok.

A bizottság meghökken, összenéznek, majd félrevonulnak tanácskozásra, faképnél hagyva az ámuló piktor. Pár perc múlva az egyik megbízott nagy sajnálkozás és bocsánatkérés közt jelenti ki, hogy nincs módjukban más nemzetiségű festőktől a város részére képet vásárolni. Ne vegye rossz néven a tévedést, de ők biztosra vették, hogy francia festővel állnak szemben.

Kun Imre.

A Rajztanár és a Művészképző tanári testülete Szinyei Merse Pál halálával megüresedett igazgatói székbe egyhangulag *Bosznay István* festőművész beültetését fogja kérvényezni a minisztériumtól. Ezzel ellentétben egy művészársaság erősen dolgozik *Karlovsky* Bertalan festőművész jelölése mellett. (Az ósdi rajztanárképzőnek nem fog ártani egy kis modern szellem, amely a művészi hajlamok kifejlődését nem hogy akadályozná, mint a mostani szerv teszi, de elősegíti. És erre a célra alkalmasabb egy független művész. De viszont elengedhetetlen kellék az is, hogy az iskola élére kerülő művész értsen a tanításhoz is, és ne csak címzetes igazgatója legyen az intézetnek, hanem érvényesítse tudását, befolyását az intézet és a növendékek érdekében.)

Filharmonia. A IX-ik filharmonikus koncert rácaffolt a szokatlan nagy érdeklődésre. A vendégként szereplő Bihóy Zóra koloraturszoprán Beethoven „Ah, perfidó” versenyáriáját, valamint Strauss-dalokat énekelt zenekari kísérettel. Hangja kellemes, különösen a felső oktávában, bár helyenként indiszpozícióval küzdött. Inkább színpadon szeretnénk látni. Brahms I. szimfóniája igazi erőpróbája volt ugy a zenekarnak, mint Dohnányinak, kinek a lelkes ovációból bőven kijutott. Műsoron volt még Bossinak ötletesen hangszerelt, különben vérszegény műve. Az estét Weber: Euryanthe-nyitány vezette be.

Sz. F.

Lehner—Smilovits—Róth—Hartmann-vonnásnégyes társaság Schubert Es-dur quartettjét adta elő briliánsan, a legprecízebb kidolgozásban. *Somogyi* Adrienne operaáriákat énekelt kellemes, jól iskolázott hangon nagy sikerrel. *Ormándi Blau* Jenő és *Szikla* Adolf karnagy Frank Cézár szonátáit adták elő kiváló együttesben. Szünet után *Sámson* Mária, a Nemzeti Operaház tagja az *Aidából* és a *Pillangókisasszonyból* énekelt részleteket a tőle megszokott finomsággal és nagy művészettel. Frenetikus taps fogadta énekét. *Somogyi* Adrienne mint zongoraművész nő mutatkozott be. Bach-, Heymann- és Liszt-darabokat játszott kiváló technikával és intelligens, átértzett előadásban. *Blau* Jenő *Gödard* Bereuseét, *Fibich* Poenjét és a *Tamburin* *Chinois*-t játszotta végtelenül finom, poetikus

előadásban. A közönség megértéssel fogadta nagy művészetét. Last but not least *Palló* Imre Bajazzo: Prológjával, Rubinsteia; Az-rajával és Carmen: Torreador-dalával végnélküli tapsokat kapott, amely gyönyörű szép interpretációjáért ugyancsak rászolgált. *Székla* karnagy ügyes kíséretével osztozott a sikerben.

A hangversenyt, — amelynek egyforma nagy erkölcsi és anyagi sikere volt — *Székely* Károly elnökkel az élén: Kisfalvi István, Feldmann Fülöp, dr. Trebits Jenő, Bakács György, Szirtes Béla, Justus László és Rosenbaum Géza főiskolai hallgatók rendezték, a művészi rendezést pedig *Kun* Imre, a Scala rendezője végezte.

Érdekes amerikai szerződés. Josef von Manowarde, a bécsi Operaház híres basszisztája, — aki 20-án mutatkozott be a pesti közönségnek nagy sikerrel, — szeptemberben Amerikába megy öt hónapi tartózkodásra. Az ottani viszonyokra jellemző világot vet az a horribilis összeget kitevő szerződés, amellyel lekötötték a nagy mestert. A Newyorki Metropolitan szerződtette le Manowardet 50 fellépésre, amelyet 5 hónap alatt kell lejátszania. Fellépésenként 1000 dollárt (mai kurzus szerint 264.000 koronát) kap, ami nem mondható esekélységnek, különösen, ha az egyhavi 10.000 dollárt vesszük figyelembe, ami a két és fél milliót is meghaladja. Tehát az 50 fellépésért több mint **13 milliót** kap, a mi valutánkra átszámítva.

Josef von Manowarda, a bécsi nagy opera bass-baritonja 1. hó 20-án mutatkozott be a budapesti közönségnek. Első fellépésével könnyű szerrel hódította meg a publikumot, amely véget nem érő tapsviharral fogadta Manowarda művészi produkcióit. Schubert, Brahms, Wolf és Frohreich dalokat és balladákat adott elő csodaszép, bársonyos tiszta csengésű hangon, a legprecízebb kidolgozásban. Külföldi kritikái, amelyek a világ legelső énekesei közé helyezik Manowardot, nem bizonyultak túlzásoknak. Mint értesülünk, márciusban tartja II. pesti hangversenyét.

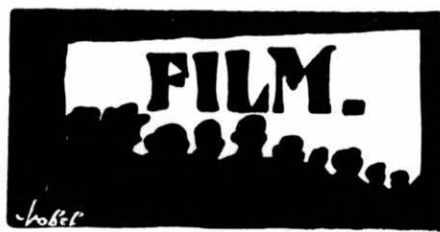
Oroszsné. Korisánszky Rózsi nagy sikerrel mutatkozott be a Vigadóban, amelyet teljesen megtöltött a nagyközönség. Brahms és Strauss dalok szerepeltek műsorán, amelyeket kultiváltan, finom frapirozással adott elő. Hangja különösen a halkabb tónusokra kiválóan alkalmas, előadása átértzett volt.

Dr. Papp Miklós önálló zongoraestét adott a Vigadóban, amelyen intelligens muzsikusként bizonyult. Szép műsorát bravurosan adta elő és egyformán jó technikusként és tanult zongoristának bizonyult. Nagy sikere volt.

Lehner—Smilovits—Róth—Hartmann vonósnégyes-társaság 20-án immár 3-ik koncertjét adta rövid egymásutánban. Mindegyik koncert után az az impresszió, hogy ismét nagyot haladtak a tökéletesség felé, amelyet már igazán kevés választja el a kitünően összeállított és külön-külön is elsőrangú muzsikusként vonósnégyes-társaságot. Ismét telt ház hallgatta végig ragyogó művészetüket.

Bárdos Alice legkiválóbb hegedűművészeink közé tartozik. Kiforrott muzsikusként, akinek szép, meleg tónusa és ragyogó technikája van. 21-iki önálló koncertjén teljes formájában, nagy sikerrel debütált.

A *Modern Színpad* 1. hó 22-i matinéja szenzációs műsort hozott. Környey Béla, Medek, Vencell operaházi tagok, Kotányi nővérek, Bárdos Alice és Várkonyi tudásuknak legjavát adták.

Hollay Kamilla, a magyar filmjátszás egyik büszkesége. A kis színésznőből, ki- nek művészi kvalitásait nem a színpadon fedezték fel, rövid idő alatt a filmen a legelső starok közé emelkedett, s mondhatnánk, világhirre tett szert. Most kötött szerződést egy filmvállalattal, amely Hollay sorozatok elkészítését tűzte ki céljául. A sorozat nyolc részből áll és magába foglalja a filmdarabok összes műfajait. A sorozatot Deésy Alfréd, az ismert filmrendező rendezte, Hollay partnere Lukács Pál, a Vígyszínház szimpatikus tagja lesz. Érdekessége a filmsorozatnak, hogy a felvételeket *Berlinben* ejtik meg. A művésznő, — mint értesülünk — Dresdából, Berlinből, Belgrádból, sőt Amerikából is kapott szerződési ajánlatot, azonban egyiket sem fogadta el. Legutóbb fejezte be „Ki a győztes” című filmtörténetet, melyben a többiekhez hasonló nagyszerű alakítást produkált. (g. s.)

Názilag készült
női-, férfi- és gyermek

fehértaneműek

kézvel himzett ágyszövetek, asztalneműek, finom vásznak és sifonok SZÉKELY JENŐ-nél IV., Kammermayer Károly-u 2. Szervita-tér sarok.

HOLLAY CAMILLA

Könyvszemle

(Wagner Richard: Egy német muzsikus Párisban. Athenaeum kiadása)

Wagner Richard, akinek muzsikája az élet megrázó tragikumait, komor mélységeit szólaltatja meg fenséges, titáni erővel — Wagner Richard a monumentális zene királyá lirai novellákat irt fenti címen. Három elbeszélése halk, szordinós muzsika, lágy, sejtelmes zene, tele hangulatokkal és impressziókkal. Érdekes és értékes korrajz mind a három darab, amely beszámol a nagy költő szomorú nyomoráról, sok-sok csalódásáról, a meg nem értésről és végül Beethovenhez való nagy ragaszkodásáról. „Zarándoklás Beethovenhez“ nem igaz történet, csak Beethoven korának hü lefestése. „Egy muzsikus halála Párisban“ olyan, mint egy marche funebre, telve keserőséggel, bánattal és panasszal a sors és az élet keserőségei ellen. A harmadik novella „Egy boldog est“ beszélgetés keretében vita a programzene és abszolút zene fölött Beethoven és Mozart szimfóniájával kapcsolatban. Idézem az összehasonlításból e pár értékes sort.

„Mozartnak a szív beszéde édes vágyakká alakul, Beethoven felfogásában

a vágy nyul merészebb kézzel a végtelen felé. Mozartnak az érzelmek teljes tudata uralkodik, Beethovennél az erő bátor érzete“.

A három novella mellett több programmagyarázat van a könyvben, amelyből a legalaposabb Beethoven: IX. szimfóniájának fejtegetése, amely nagyban hozzájárult ezen szimfónia népszerűsítéséhez. Beethoven: Eroica és Coriolán nyitánya, valamint a Wagner-operákhoz (Bolygó hollandi, Tristan és Izolda, Lohengrin, Nürnbergi mesterdalnok és Parsifalhoz) vannak szövegmagyarázatok.

A könyvet Cserna Ándor fordította le szép magyarsággal, gördülékeny stílusban. Ugyancsak ő irt érdekes bevezetést.

(k. i.)

Nemzeti Haladás Club. Örömmel jelenthetjük, hogy a Nemzeti Haladás Club művészeti szakosztálya lapunk főszerkesztőjét: Kalmár Tibort, elnökké választotta. A művészeti szakosztály jelentős és érdekes munkaprogrammot dolgozott ki. Tervei között különösen megemlítésre méltó: az új magyar operette, melynek szövegét egy igen előkelő, fiatal ur-asszony írta, zenéjét pedig Rieger Tibor szerzette. Az operette világkörüli utra indul dr. Heller Róbert, a Madame! szerkesztőjének vezetése alatt. Rendkívül finom és ujszerű; témája felöleli a háború nevezetes eseményeit, sőt azt is, ami azután történt, — természetesen nemzetközi vonatkozásban. Az operette francia nyelven írott és elsősülöttje annak a műfajnak, melynek alapvető ötletét dr. Helier Róbert, a Madame! egyik számában *operette-triste* elnevezés alatt ismertette.

DR MITZGER
BUDAPEST,
József-körut 3.

ÚÉR

bőr és nemi
betegségeket
gyógyító inté-
zete férfiak és
nők részére.

Heinrich Gusztávnál

Az Akadémia komor falai méltóságteljesen emelkedtek ki a februáriusi napsugárban lüdüklő dumaparti paloták közül. És miközben unottan róttam a dumaparti sétány kövezetét, hatalmas vágy szállott meg az elismert tudomány esarnokába menni és beszélgetni a nagyszerű aggastyámmal: Heinrich Gusztávvval. A tervet nemsokára megvalósítás követte és az Akadémia felé irányítottam lépteimet.

Az Akadémia palotájában nyomasztó a csend. Az ódon, hosszukás ablakok csakugy ásítják az unalmat. Semmi sem mozdul itt. Minden olyan, mint maga az épület szelme: fásult, öregesen fáradt.

Kopogok: „Tessék.”

Az íróasztala előtt ül Heinrich Gusztáv, a halhatatlanok élőkára. Tömzsi, jó erőben levő emberke. Pedig az idő ugyanesak elszállott már felette. Ősz szakáll a gallérját verdesi. Lobogó fehér bajusza van. Az erős homlok alatt két mogyorónagyságu szem világlík ki. Még egy férfi is foglalatostokodik a szobában.

Tulajdonképpen csak most jut eszembe, hogy valami interwiewet is kell csinálni. Idejövetelemnek célja egysesegyedül Heinrich személye volt. Ő maga érdekel csupán, ez a mozgékony öreg ember, aki oly élénk ellenlélet képez környezetével. Az Akadémia egy élő halott benyomást kelti: ő pedig maga a megtestesült fáradhatatlanság, nyughatatlanság. Egy verekedő ember, aki mióta díszes állásába jutott, folytonos harcban áll a fiatalokkal, újítókkal: az ellenségeivel.

— Mi a véleménye méltóságodnak arról, hogy az Akadémia dráma-bíráló bizottsága Herczeg Ferenc: „Fekete lovas”-ának ítélte a legjobbnak színműre küüzött pályadíjat? Az említett munka milyen kvalitásai nyerték meg a bizottság tetszését?

A mozgékony öreg ur egy elháritó gesztust csinált:

— A bíráló bizottság ki fogja adni jelentését. Hogy miért kapta meg Herczeg a díjat? Nincsenek valami különő oldalai a darabnak. De . . .

Mintha mondani akarta volna: mert nem volt jobb pályamű?

— A bazafias érzés?

— No igen, az is hozzájárul a babér elnyeréséhez.

— Milyen díjakat tűz ki színpadi művekre az Akadémia? — kérdeztem.

— Hja, barátom, azt én ilyen hamar nem tudom megmondani. Itt van az Akadémia jutalomtíteleiről a kefelevonat, azt elviheli magával.

— Az Akadémia rendez ez évben is felolvasásokat?

— Igen. *Itt semminő változás nem lesz.*

Minden marad a régiben — válaszolja recesegő hangon, ugyanesak keményen.

Hazafelé a kis füzetet tanulmányoztam: „A gr. Teleky József jutalomdíjért 1919-ben *verses formában írt vigjátékok* pályázhatnak!”

Na, titkos drámaírók, itt az érvényesülés hajnala. Pályázhattok egy vigjátékkal verses formában.

Az Akadémia megjutalmazza, sőt a Nemzeti Színház tulajdonába megy át a darab. Talán Ambrus elő is adhatja. Talán . . .

Kz. An

AZ OPERÁBÓL

Új betanulással kerül színpadra a Zsidónő. Eliasert éneklő Szántó, Rec. a Sebők Sára, a Biborost Venczell.

Onegin-t, Csajkovszky operáját is készülnek előadni Buriánnal, Szemerével, Medekkel, Adlerrel, Venczellel.

Beethoven Fidelioját próbálják Sebők, Székelyhídi, Burián, Kálmán, Venczell.

16-án Burián éneklő Tristán.

Pilinszky Zsiga havi 2000 korona fizetése mellett kapott.

Burián rövid időre elutazik Pestről, hogy a Lécsi Hofoperben lépjen fel, utána visszajön és Wagner-ciklusban énekel.

Szűgyi Kálmán és Palló Imre Szombathelyen fog vendégszerepelni. (—bel.)

Máthé Rózi nagy sikerrel debütált a Népopera-ban Carmen szerepében. Úgy szépsége, mint kellemes hangja és szép előadása általános tetszésre talált a közönség körében.

Hírek az Operaházból. A Faust teljesen új szereposztásban megy f. hó 28-án az Operaházban. Margitot Pallay Matild fogja alakítani, Mefisztó — Kálmán Oszkár lesz, Faust — Pilinszky, Valentin — Palló, Siebel — Tihanyi. Az előadást Fleischer Antal karnagy dirigálja. Az új beállítású előadástól sokat várunk.

Réti István, a képzőművészeti főiskola tanára lemondott tanári állásáról. Egyik legtehetségesebb és legnagyobb művészünk válik meg vele a képzőművészeti főiskolától.

A Madách-színházat most már végérvényesen és megfellebbezhetetlenül kiköltözteti a Zenekadémia. A kiköltöztetés hamarosan meg fog történni. — azt mondta Haller miniszter a küldöttség élén őt felkereső Hubay igazgatónak.

Hallatlan skandalum

NATÁLIA (*félre*): Szép kis közjegyző. (Kiált.) Jóska! Jóska!

JÓSKA (*megjelenik az ajtóban*): Parancsol?

NATÁLIA: Jóska, kérem a reggeli ujságot.

JÓSKA: Igenis! (*Félre.*) Tvhü, a kutvafáj! Kölesönadtam a szomszédék szakácsnőz jének a regényfolytatás miatt. (*Ugy tesz, mintha keresgélne.*)

MÉZ (*eszik, Natáliához*): Cuncika, maga nem eszik?

NATÁLIA (*dühösen*): Most meg már Cuncikának nevez . . .

LETENYÁK: Sajtlóhiba . . . (*mérgesen tekint Mézre, Natáliához*): Parancsolsz egy kis omelettel?

NATÁLIA: Nem, köszönöm, én már jól laktam . . .

JÓSKA (*a kandallón lévő dohánydobozról lefejtí az ujságpapírt*): Itt egy ujság! . . . (*megnézi*) Igaz, hogy egy kissé öreg, még 1915-ből való, de hisz ez az asszony ugy is csak a rendőri híreket olvassa . . . Mit ért a tyuk az ábécéhez, illetve a politikához?!

NATÁLIA: Nos, mi lesz azzal az ujsággal?

JÓSKA (*átadja*): Tessék! (*el balra a tá-lakkal*).

LETENYÁK (*Mézhez, aki éppen bort tölt magának*): Vízet is parancsolsz?

MÉZ (*iszik*): Inkább nem, jó?

LETENYÁK (*csöndesen*): Kezdem érteni az orrát . . .

NATÁLIA (*olvasva, felkiált*): Jesszusom! Ez borzasztó . . .

MÉZ)

LETENYÁK)

(*egyszerre*): Micsoda?

NATÁLIA (*olvas*): Ma reggel a Pintyőkeuccában egy szenes pincében borzalmasan megesonkitott hullát találtak a tulajdonosnő, egy fiatal szenes asszony személyében . . .

LETENYÁK (*eszik*): Az ilyesmi engem rettenetesen lesújt . . .

MÉZ (*zabál*): Hát még engem . . .

NATÁLIA (*m. f.*): A tettesek valószínűleg ketten lehettek . . .

LETENYÁK (*m. f.*): Aljasság, kettőn egy nő ellen . . . Ez az omelette egy kicsit só-ra sikerült . . .

MÉZ (*m. f.*): Kicsit? Direkt ehetetlen . . .

NATÁLIA (*olvas*): De hála két bűnjelnek, a rendőrség már nyomában van a tetteseknek . . .

LETENYÁK: Ugy kell a gazembereknek.

NATÁLIA (*m. f.*): A bűnjelek: egy majomfejű esernyő . . .

LETENYÁK (*torkán akad a falat*): Tessék?

NATÁLIA (*Letenyákhoz*): Érdekes! Peli-kán öcsédnek ugyanilyen esernyője van . . .

LETENYÁK (*rémülten*): De hisz' ez borzasztó lenne . . .

NATÁLIA (*olvasva*): . . . és egy zseb-kendő M. G. monogrammal . . .

MÉZ (*fulladozva*): Uristen! Az én monogrammom . . .

NATÁLIA (*m. f.*): A két bandita, akik holt-részek lehettek . . .

LETENYÁK: Stimmt!

NATÁLIA (*m. f.*): . . . a zsák szén mellett, mi az áldozat cipelt . . .

LETENYÁK, MÉZ (*egymás fekete kezére pillantanak és egyszerre kiáltásban törnek ki: Jaj!*)

NATÁLIA (*ijedten*): Mi baj?

(*Méz és Letenyák az asztal alá rejtik ke-csiket.*)

LETENYÁK: Semmi!

MÉZ: Semmi, semmi.

NATÁLIA (*Mézhez*): A kotelettből nem eszik? Az is el van panesolva?

MÉZ: Nem, könyörgöm — én vagyok el-panesolva . . .

NATÁLIA (*a férjéhez*): És te édes?

LETENYÁK: Nem, köszönöm, én sem eszem . . .

NATÁLIA (*a belépő Jóskához*): Jóska! sajt-lól és gyümölesől . . .

MÉZ: Köszönöm. — nem eszünk . . .

LETENYÁK: Nem vagyunk éhesek.

NATÁLIA: Talán likört és feketekávé!

MÉZ: Ezer köszönet . . . én kész va-gvok . . .

LETENYÁK: Mi készek vagyunk . . .

NATÁLIA (*Letenyák elé tartja a poharát*): Légy szíves tölts kérlek . . .

LETENYÁK (*rémülten*): Nem . . . Nem, rám jött a göres (*kezei az asztal alatt*).

NATÁLIA (*Méz felé nyújtja poharát*).

MÉZ: Én sem . . . én sem . . . rám jött az ő görese . . .

NATÁLIA (*félre*): De miért dugják ezek a kezüket az asztal alá? . . .

JÓSKA (*belép, tálcán likörrel és fekete-kávé servicesel*): Nagyságos asszonyom, Peli-kán ur a szomszéd szobában várja . . .

NATÁLIA (*felkel*): A rokonunk már itt van, a keresztlánykánk apja . . . (*Méz felé*): Pardon! (*el balra*).

JÓSKA (*a középén álló kis asztaltól át-helyezi jobbra és el*).

VIII. JELENÉS.

Letenyák, Méz.

LETENYÁK: Na Méz?

MÉZ: Na Letenyák?

LETENYÁK: Kötségtelen, hogy mi va-gvunk a tettesek . . .

MÉZ: Még kimondani is rémitő . . .

LETENYÁK: Gyilkosok vagyunk (*megráz-kodik*).

(Folyt. köv.)

S. Gervay Erzsi operaénekesnő

(Belső címképünkhöz)

Milánói és berlini hangverseny után január 22-én mutatkozott be a pesti közönségnek S. Gervay Erzsi s ez a bemutatkozás kedves, kellemes volt. Gervay Erzsi tudásának legjavát nyújtotta, szívéből jött éneke megtalálta az utat a nagyközönség szívéhez és a közönség forró tapsokkal köszönte meg művészetét. Az a meleg szeretet és megértés, amely fogadta, indította arra a művésznőt, hogy II. koncertet adjon Budapesten. Március 4-én gyönyörködhetünk újra szép csengésű hangjában és kellemes énekében. Ez estén *Schmitt Reynoldnéval* együtt fog ismét megjelenni a pódiumon, akivel több bluettet énekel. Műsorán régi olasz dalok és áriák, továbbá: Bach, Schumann, Mendelssohn, Brahms és Debussy szerepelnek. (A hangversenyt Rózsavölgyi rendezti.)

László István. Jön; írjon szorgalmasan, szívesen közöljük.

Guthi. Olyassa el multheti számunkat, ott választunk önnek. Az istenért ne tovább. A beküldött étlapot szívesen vesszük, s a menüt kitűnőnek találtuk. Jóllaktunk — Önnek.

Ifj. Legeza Pál. Keressen fel bennünket bármelyik délután 3—5 között.

Fehér János. Nagyon szívesen vesszük, ha minél előbb felkeres bennünket.

Körutazás a ligeti színházakban. Felszólítjuk, hogy nevünkben egyáltalában ne járjanak el, mert kénytelenek leszünk radikális eszközökhöz nyulni.

Felkérünk mindenkit, hogy a „Bohémvilág” nevével visszaelő apró szélhámosokat, akik igazolvány felmutatása nélkül szabadjegyeket kérnek, riportokat vesznek fel jogtalanul, haladéktalanul adják át a hivatalos közegnek.

Felelős főszerkesztő: KALMÁR TIBOR
Főmunkatárs: KUN IMRE
Lapkiadó: HOMONNAI H. EMIL

Előfizetőinket felhívjuk,

hogy ha lapunkat nem kapják pontosan, felszólamlásukat egy levelező-lapon szerkesztőségünk és kiadóhivatalunknál közölni szíveskedjenek.

A kiadóhivatal
(IV., Szép-u. 5. IV.)

„TISZA” KÁVÉHÁZ ÉS ÉTTEREM

RÁKÓCZI-UT

74

Minden este H. Kiss János úri primás hangversenyez.

FESTESSE MEG

szörméjét bármilyen színre felelőséggel Bordi F. Imre szücsnél. Budapest, VI., Ó-utca 11.

GAMBRINUS

ÉTTEREM ÉS
KÁVÉHÁZ

VII., ERZSÉBET-KÖRUT 27

DÉLUTÁN ÉS
ESTE

**nagy szimfónikus
HANGVERSENY**

EGRESSY SÁNDOR KÁRNAGY
VEZETÉSE ALATT.

BELÉPŐDIJ, TÁLCÁZÁS NINCS

Figyelem!

A „Bohémvilág” egész szervezetében beállott változás folytán, figyelemzetünk mindenkit, hogy csak a folyó évi január hó 28-án keltezett, főszerkesztőnk aláírásával ellátott fényképes-igazolványok érvényesek

A szerkesztőség

BRILLIANSOT

gyöngyöt, aranyat, ezüstöt, mindenféle régiséget
horribilis áron veszek

LICHTMANN

ékszerész, Budapest
Rákóczi-ut 34.
TELEFON J. 118-18.

Homonnai és Tsa

Fotóművészek műterme
IV., Szép-utca 5. (Lift)
(Kossuth Lajos-utca mellett)

Modern művészi fotográfiák, aquarell- és
pastell-képek. — Speciális tánc-felvételek. —
(Lefotografáljuk előlegfizetés nélkül, és be-
mutatjuk az elkészített minta-képeket.)

INGYEN KAP

egy képes naptárt, ha megunt vagy törött hanglemezeit
Wagner „Hangszer-Király“-nál, Budapest,
VIII. ker. József-körút 15 adja el!

◆◆◆◆

Cigareffa

◆◆◆◆

hüvelyek

◆◆◆◆

Cigareffa

◆◆◆◆

hüvelyek

„FOTO“

fényképzési szak-
üzlet, Budapest, VII.,
Rákóczi-ut 80. Eladás
nagyban és kicsinyben

SAVOY

kávéház
VIII., József-körút 16

Fűtött termek. Hideg és meleg ételek
felszolgálása. Színházi vacsora. Pon-
tos kiszolgálás Brecher F. tulajd.

Hamisfogakat

és aranyakat legmagasabb áron
veszek. Wyschogrod, Tisza Kál-
mám-tér 13. Levelezőlapra jövők.

Hamis fogakat

Aranyat

Ezüstöt

Platinát

Régi arany- és
ezüstpénzt

Cigarettatárcát

Disztárgyakat

Legmagasabb napi áron veszek:

GROSS ANTAL
VIII. ker., József-körút 23. félem. 1.

Felhívás!

Felkérjük a művésznöket és mű-
vészeket, hogy műtermünkben
(IV., Szép-utca 5, Kossuth Lajos-
utca mellett) a közeljövőben
rendezendő új irányú művészi
fotografia-kiállítás céljára esz-
közlendő felvételekre megjelenni
szíveskedjenek. A látogatás elő-
zetes bejelentését (a művészek
saját érdekében) kérjük

Homonnai és Társa

Brilliánsokat, gyöngyöket, használt
ékszereket minden-
SZÉKELY EMIL kinél drágábban
VI., Király-utca 51. sz. veszek.
Teréz-templommal szemben Telefon József 105-35

Selyemharisnyák

szárát is megjavítja a

Terézvárosi
Harisnyajavító

Király-utca 80. (Király-színházzal szemben)

S. GERVAY ERZSI. operaénekesnő

ANDAUER PIRI. énekművésznő

(Homonnai fotográfiája)